

8.4 SIVISTYSPALVELUT

Talousarvio vuodelle 2026 ja toimintasuunnitelma vuosille 2027–2028

Palvelualueen yleistavoite

Sivistyspalveluiden tavoitteena on lasten ja nuorten kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin edistäminen. Erityisesti koulupudokkuuden vähentäminen ja aggressiivisesti käyttäytyvien alkuopetuksen oppilaiden tukeminen on keskiössä. Koulupudokkaiden Luoto-ryhmässä on ollut lukuvuoden 2025–2026 alusta kahdeksan oppilasta, joista neljällä päättyy perusopetus viimeistään keväällä 2026. Tavoitteena on löytää näille 17-vuotiaille koulupaikka muusta oppilaitoksesta syksyllä 2025.

Lasten ja nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia tuetaan tarjoamalla monipuolisia harrastusmahdollisuuksia, mm. HaLi-toiminnalla ja Limingan seudun musiikkiopiston opetustarjonnalla sekä vahvistamalla osallisuutta ja edistämällä turvallista ja yhteisöllistä koulukulttuuria. Päihteettömyyttä ja kiusaamiseen puuttumista edistetään Lapsiystävällinen kunta -toiminnalla, jossa painotetaan jokaisen lapsen oikeutta turvalliseen ja kannustavaan kasvuympäristöön.

Sivistyspalveluissa panostetaan lasten ja nuorten digitaitojen kehittämiseen, jotta kaikilla olisi valmiudet toimia vastuullisesti ja turvallisesti digitaalisessa ympäristössä. Kansainvälisyyttä ja kulttuurista ymmärrystä vahvistetaan Erasmus+-toiminnan kautta kaikilla vastuualueilla tarjoamalla oppilaille, opiskelijoille ja henkilöstölle mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön ja oppimiseen.

Lukion tehtävänä on tarjota laadukasta yleissivistävää koulutusta, joka tukee opiskelijoiden jatkoopintoihin hakeutumista, elinikäistä oppimista ja aktiivista kansalaisuutta. Lukio edistää myös opiskelijoiden hyvinvointia, osallisuutta ja kansainvälistä osaamista yhteistyössä muiden sivistyspalveluiden toimijoiden kanssa.

Yleiskuvaus palvelualueen palveluista ja tarkoituksesta

Sivistyspalvelut koostuu varhaiskasvatus-, esiopetus- ja perusopetuspalveluista, lukiokoulutuksesta ja musiikkiopiston palveluista. Varhaiskasvatuksen kokonaisuus käsittää päiväkotihoidon, vuorohoidon, esiopetuksen, erityisvarhaiskasvatuksen ja avoimen varhaiskasvatuksen palvelut. Kunnallisen varhaiskasvatuksen vaihtoehtona perhe voi valita kotihoidon tai yksityisen varhaiskasvatuksen. Tuki muodot ovat kotihoidontuki tai yksityisen hoidon tuki ja sen kuntalisä sekä yksityisen päiväkotihoidon palveluseteli.

Perusopetus, perusopetuksen iltapäivätoiminta ja lukiokoulutus muodostavat kunnan opetuspalvelut. Perusopetusta järjestetään Liminganlahden, Tupoksen ja Ojanperän kouluissa. Oppimisen tukea annetaan ryhmäkohtaisena ja oppilaskohtaisena tukena. Osana perusopetusta järjestetään myös vaativaa erityistä tukea seitsemässä opetusryhmässä. Koulupudokkaita opetetaan pienryhmänä

Luoto-ryhmässä, joka toimii erityisopettajan johdolla. Työtä tukevat osa-aikaiset koulunkäynninohjaaja ja kouluvalmentaja.

Limingan lukio on vetovoimainen, vahva lähilukioyksikkö, jonka kantava ajatus on toimia hyvinvointikouluna. Painotettavat toiminta-alueet ovat kaksikielinen opetus, yrittäjäyyskasvatus, yhteisöllinen toiminta ja STEAM-minitiedepolku. Lukio on nelisarjainen oppilaitos, jonka opiskelijamäärät pysyvät korkeana vielä 2030-luvulle saakka.

Paikallisina painotuksina Limingan sivistyspalveluissa järjestetään kaksikielistä suomi-englanti-opetusta, matematiikkapainotusta ja STEAM-pedagogiikkaa. Kaksikielinen opetus muodostaa jatkumon esiopetuksesta lukiokoulutuksen loppuun. Matematiikkapainotteinen opetus ja STEAM-pedagogiikka toteutuvat Tupoksen koulussa. STEAM-pedagogiikka muodostaa jatkumon Limingan lukioon. Matematiikkapainotusta laajennetaan alakoulun puolelle, kun ensimmäiset tiedepainotteisen esiopetuksen käyneet oppilaat siirtyvät Tupoksen ensimmäiselle luokalle syksyllä 2026.

Limingan seudun musiikkiopisto tarjoaa korkeatasoista, opetussuunnitelmaan perustuvaa taiteen perusopetusta musiikin laajan oppimäärän mukaisesti. Lukuvuonna 2025–26 musiikkiopistossa opiskelee 226 lasta ja nuorta Limingasta, Tyrnävältä, Lumijoelta ja Siikalatvasta.

Toimintaympäristöanalyysi

Lasten, nuorten ja perheiden tuen tarve on edelleen suuri. Jatkuvaa, monenlaista ja räätälöityä tukea tarvitaan varhaiskasvatuksessa ja kouluissa entistä enemmän. Lukuvuoden 2025–26 alussa voimaan tullut ryhmäkohtaisen tuen järjestämisvelvoite helpottanee tilanteita luokissa. Ryhmäkohtaisen tuen järjestämiseksi on tehty joustavia ryhmäjärjestelyjä, mm. motivaation ja osaamisen perusteella.

Poissaoloihin ja koulupudokkuuteen on tartuttu poissaolon portaita hyödyntämällä ja paremmalla tiedottamisella koteihin. Koulupoissaolot ovatkin syksyllä 2025 kääntyneet laskuun. Käyttäytymisen haasteet, kuten aggressiivinen käytös sekä luokkatovereita että opetushenkilökuntaa kohtaan, ovat iso haaste. Limingassa joudutaan jatkossakin panostamaan räätälöityihin ryhmittelyihin, kuten Luoto-ryhmä koulupudokkaille ja VETO-ryhmät vaativaa erityistä tukea tarvitseville oppilaille. Opetushallituksesta on saatu hankerahaa, mm. kiusaamiseen ja epäasialliseen käytökseen puuttumiseksi.

Kuntatalouden haasteet synnyttävät säästötarpeita. Sivistyspalveluissa on haettu säästöjä tilakustannuksista ja henkilöstökuluista. Opetuspalveluissa on saatu kaikki erityisryhmät kunnan omiin tiloihin, ja vuokramoduuli Vilskeestä luovutaan vuoden 2026 alkuun mennessä. Katrin päiväkodista luovutaan kesällä 2026. Tupoksen koulun alakoululaisia opiskelee Taikatalo-vuokramoduulissa vielä lukuvuoden 2027–28 loppuun.

Vuodelle 2026 haetaan säästöjä myös koulukuljetuskuluista. Tämä edellyttää koulukuljetusperiaatteiden käsittelyä kasvun ja oppimisen lautakunnassa alkuvuodesta 2026. Tällöin on pohdittavana esimerkiksi kävelyomavastuun ottamista käyttöön ja alle viiden kilometrin koulumatkakuljetuksista luopumista, esimerkiksi muulloin kuin pimeimpien ja kylmimpien kuukausien aikana. Limingan kunnan peruskoululaiset asuvat suhteellisen tiiviillä alueella, ja vain noin neljällä prosentilla peruskoululaisista on koulumatkaa yli viisi kilometriä. On tarkasteltava myös oppilaaksiottoalueita, jotta saadaan tehostettua kouluverkkoa myös kuljetusten näkökulmasta.

Suuri haaste kuntataloudelle on oppilaiden määrän väheneminen ja sen mukana valtionosuuksien pieneneminen. Suunnitelmakauden loppuun mennessä peruskoululaisten määrä vähenee 264 oppilaalla, mikä tarkoittaa keskimäärin kahden miljoonan euron vähennystä valtionosuuksiin. Tarvitaan ennakoivia toimenpiteitä oppilasmäärän vähenemiseen varautumisessa tilojen ja henkilökunnan osalta, mutta myös vetovoimaisia palveluita uusien asukkaiden houkuttelemiseksi Liminkaan. Limingan kaksikielinen opetus, kieliohjelma ja painotettu matematiikkaopetus ovat tärkeitä vetovoimitekijöitä, kuten myös nykyaikaiset, terveelliset ja turvalliset varhaiskasvatus-, koulu- ja liikuntatilat.

Elokuun alussa voimaan tullut kännykkäkielto on rauhoittanut oppitunteja ja elävöittänyt välitunti-toimintaa. Vaikka peruskoulun yläkoululaiset eivät tehdyn kyselyn mukaan olekaan tyytyväisiä mobiililaitteiden käyttökieltoon koulupäivän aikana, hyviä vaikutuksia ovat välituntien aktiivisuuden ja yhteisöllisen toiminnan lisääntyminen.

Digitaalisuudessa tekoälyn käyttö yleistyy nopeasti ja haastaa opetuksen ja hallinnon toimintatapoja. Kehitys edellyttää henkilökunnalta uudenlaista osaamista ja jatkuvaa valmiutta oppia. Samalla korostuvat ohjelmistojen ja laitekantojen ajantasaisuus sekä tarve varmistaa tietoturvallinen ja eettinen toimintaympäristö. On tärkeää löytää toimivat ja arkea helpottavat käytänteet, joiden avulla tekoäly voi tukea opettajien ja muiden viranhaltijoiden työtä – esimerkiksi opetuksen suunnittelussa, oppimateriaalien tuottamisessa, hallinnollisissa tehtävissä ja oppilaiden tuen järjestämisessä. Tekoälykoulutuksia on käynnistetty syksyllä 2025, ja niitä kehitetään edelleen eri henkilöstöryhmien tarpeisiin. Lisäksi selvitetään maksullisten tekoälyohjelmistojen hankinta, niiden tietosuoja- ja -turvavaatimukset sekä käyttöön liittyvät eettiset periaatteet. Tavoitteena on luoda kuntaan vastuullinen, osamista vahvistava ja tulevaisuuteen suuntautuva tekoälyn hyödyntämisen malli, joka tukee opetuksen laatua ja tehokkuutta, mutta ennen kaikkea lasten ja nuorten oppimista ja hyvinvointia.

Lasten ja nuorten elämään kaivataan digitaalisuuden vastapainona entistä enemmän hyvän elämän eväitä, kuten liikuntaa, ulkoilua, riittäviä yöunia, harrastuksia ja kavereita. Sosiaalinen media luo erityisesti nuorille ulkonäköpainottunutta ihmiskuvaa, aiheuttaen riittämättömyyden tunteita. Tämä on todettu uusimmassa kouluterveyskyselyssä liminkalaisten yläkouluikäisten tyttöjen keskuudessa. Medialukutaidon merkitys vahvistuu, jotta osataan erottaa muokattu todellisuus oikeasta ja arvioida kriittisesti sosiaalisen median välittämiä viestejä. Järjestämällä laadukkaita, maksuttomia harrastusmahdollisuuksia, mm. HaLi-toiminnalla, saadaan lapsia ja nuoria ruudun äärestä ohjattuun toimintaan kavereiden kanssa.

Toiminnan kehittäminen

Varhaiskasvatuksen ja koulujen painoalueita ovat Limingan kuntastrategian kärjet: kansainvälisyyden ja lasten hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistaminen sekä digitaalisuuden kehittäminen. Kunnan vetovoimaa ja kuntakuvaa vahvistetaan tiedottamalla tehokkaasti varhaiskasvatuksen ja opetuksen painoalueista. Kaksikielinen koulupolku esiopetuksesta lukion loppuun on yksi kansainvälisyyden kärjistä. Kaksikielistä opetusta kehitetään vahvistamalla opettajien osaamista ja CLIL-pedagogiikkaa (Content and Language Integrated Learning) kansainvälisissä verkostoissa. CLIL-pedagogiikan mukaisesti kieltä opitaan samanaikaisesti oppisisältöjen kanssa.

Kunnan kaksikielinen koulupolku esiopetuksesta lukion loppuun tarjoaa merkittävän mahdollisuuden

vahvistaa kunnan vetovoimaa. Laadukas ja yhtenäinen suomen- ja englanninkielinen koulupolku tekee kunnasta houkuttelevan paikan lapsiperheille ja osaajille, jotka arvostavat monikielisyyttä ja kansainvälisyyttä. Kaksikielisyys yhdistettynä vahvaan digitaaliseen osaamiseen ja tekoälyosaamiseen tukee koulujen toimintakulttuuria, jossa kielitaito, kulttuurinen ymmärrys ja teknologinen osaaminen kulkevat rinnakkain. Näin sivistyspalvelut toimivat sekä kuntalaisten hyvinvoinnin edistäjänä että vetovimatekijänä uusien asukkaiden houkuttelemisessa.

Euroopan unionin Erasmus+-hankkeita toteutuu vuosittain. Liminka sai Erasmus+-akkreditoinnin vuosiksi 2024-2027, joten kansainvälisten hankkeiden resursointi ulottuu suunnittelukaudelle. Opettajille ja oppilaille avautuu kansainvälistymisen verkostoja ja opettajille myös täydennyskoulutustilaisuuksia. Erasmus+-hankkeissa on sataprosenttinen tuki, joten ne eivät rasita omavastuilla sivistyspalveluiden taloutta. Vuonna 2025 saadusta 149 000 euron hankerahasta jaksottuu yli puolet käytettäväksi kevätlukukaudella 2026.

Osana opetuksen digitalisaation ja tulevaisuuden taitojen kehittämistä lukiossa ja perusopetuksessa jatkuu STEAM-pedagogiikan (Science, Technology, Engineering, Arts and Mathematics) kehittäminen. Toimintaa vahvistetaan vertaiskehittämisen keinoin alueellisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä STEAM-verkostoissa, joissa jaetaan osaamista ja luodaan uusia pedagogisia ratkaisuja luonnontieteiden, teknologian, taiteen ja matematiikan integroimiseksi oppimiseen.

Tavoitteena on, että Tupoksen yläkoulussa jo usean vuoden ajan toteutunut matematiikkapainotus laajenee myös Tupoksen alakouluun. Matematiikka- ja luonnontiedepainotteisuus Tupoksen alakoulussa muodostaa näin luontevan jatkumon Loimu-päiväkodin tiedepainotteisen esiopetusryhmän siirtyessä Tupoksen alakouluun syksyllä 2026. Tupoksen alakoulussa matematiikka- ja luonnontiedepainotteisuus toteutuisi kaikilla ensimmäisillä luokilla ja muodostaisi näin muutaman vuoden kuluessa jatkumon yläkoulun matematiikkapainotukseen.

Elokuun alusta 2025 toteutuva oppimisen tuen uudistus antaa erinomaiset mahdollisuudet toteuttaa oppimisen tukea inklusioperiaatteella myös Limingassa. Uudistuksen mukana painopiste on siirtymässä pienryhmämuotoisesta tuesta ryhmämuotoiseen tukeen. Tämä tarkoittaa esimerkiksi pienryhmiin sijoitetun tuen jakamista uudelleen yhteisopettajuuden, tukiopetuksen ja joustavien ryhmitelyjen muodossa. Uudistus antaa hyvät edellytykset edistää kaikkien esiopetuslasten ja oppilaiden kasvua, oppimista ja hyvinvointia omassa ryhmässä ja koululuokassa.

Myös lukiolakia on uudistettu 1.8.2025 alkaen vahvistamalla opiskelijan oikeutta erityisopetukseen ja oppimisen tukeen. Tavoitteena on, että lukiokoulutuksessa vastataan mahdollisimman ennalakoivasti oppimisen ja opiskelun haasteisiin, jotta vaikeudet opinnoissa eivät pääse kasautumaan. Pääpaino uudistuksessa on helposti saavutettavien tukipalveluiden järjestämisessä sekä mahdollisuudessa tukiopetukseen ja erityisopettajan palveluihin. Uudistuksen avulla vahvistetaan lukion ammatilaisten yhteistyötä. Oppimisen tukea ja siihen liittyvää opetusta ja ohjausta antavat aineenopettajat, erityisopettajat, opinto-ohjaajat ja muu henkilöstö yhteistyössä ja tarvelähtöisesti. Limingan lukiossa erityisopetusta ja oppimisen tukea kehitetään lukiolain mukaisesti.

Liminkalaisten lasten hyvää elämää vahvistetaan osana UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -toimintaa. Liminka sai ensimmäisen Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksensa maaliskuussa 2024, ja seuraava arviointi toteutuu vuoden 2027 alussa. Vuosi 2026 on aktiivisen kehittämisen aikaa, jolloin uuden toimintasuunnitelman toimenpiteitä viedään tavoitteellisesti käytäntöön.

LYK-työssä painopisteinä ovat lapsen oikeuksien jalkauttaminen kunnan työntekijöille ja luottamus- henkilöille sekä lasten hyvän elämän vahvistaminen arjen eri ympäristöissä. Lisäksi kehitetään matalan kynnyksen toimintamalleja mielenterveyden tukemiseksi, muun muassa lisäämällä harrastusmahdollisuuksia ja kannustamalla päihitteettömään, hyvään elämään. Tätä toteutetaan LYK-verkostossa yhteistyössä kunnan, hyvinvointialueen, seurakunnan ja yhdistysten kanssa.

Kunnan tavoitetta – että jokaisella kuntalaisella on vähintään yksi harrastus – edistetään erityisesti Harrastava Liminka (HaLi) -hankkeen kautta. HaLi tukee peruskoululaisten hyvinvointia tarjoamalla monipuolisia ja saavutettavia harrastusmahdollisuuksia koulupäivän yhteydessä. HaLi-toiminnassa jatketaan vuonna 2026 HaLi-agenttitoiminnan kehittämistä. Tämä tarkoittaa HaLi-toiminnasta tiedottamista ja oppilaiden tavoittamista toimintaan erityisesti oppilaita osallistamalla. Vuonna 2026 käynnissä on hankkeen kuudes kausi, mikä kertoo toiminnan vakiintumisesta osaksi kunnan lapsiystävällistä arkea.

Digitaalisuuden vahvistaminen jatkuu myös vuonna 2026. Yläkoulujen vanhentunut av-laitteisto on korvattu uusilla laitteilla syksyllä 2024. Hankinta tehtiin viiden vuoden vuokramallilla. Myös Ojanperän koulun ja Linnukan yksikön AV-laitteet alkavat olla tiensä päässä ja niitä uusitaan vuonna 2026 leasing-rahoituksella.

Digi-pedagogiikan ja opettajien digituen järjestämiseksi perusopetukseen on resursoitu osa-aikaisen digikoordinaattorin tuki lukuvuoden 2025-2026 alusta. Myös muiden digitukihenkilöiden tehtävänkuvien päivitys on helpottanut tuen saamista ja vahvistanut koulujen arjen sujuvuutta syksystä 2025 lähtien. Valtuuston päätöksen mukaisesti koko kunnan henkilöstö suorittaa vuosittain tietosuoja- ja tietoturvakoulutuksen.

Talous

Käyttötalous (sisäinen/ulkoinen)	TP 2024	Muutettu TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	1 220 477	973 799	1 323 278	1 333 838	3 440 738
Myyntituotot	383 341	331 725	624 040	630 300	1 897 100
Maksutuotot	461 248	418 400	413 600	417 900	1 258 000
Tuet ja avustukset	297 785	211 050	192 414	192 414	192 414
Muut toimintatuotot	78 103	12 624	93 224	93 224	93 224
TOIMINTAKULUT	-34 133 198	-33 856 388	-35 304 412	-35 742 829	-36 190 229
Henkilöstökulut	-20 673 562	-20 334 423	-21 966 282	-22 404 700	-22 852 100
Palkat ja palkkiot	-17 200 572	-16 790 060	-17 808 364	-18 164 200	-18 527 300
Henkilösivukulut	-3 472 990	-3 544 364	-4 157 918	-4 240 500	-4 324 800
Palvelujen ostot	-7 501 742	-7 492 011	-7 428 244	-7 428 244	-7 428 244
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-741 855	-769 780	-782 425	-782 425	-782 425
Avustukset	-622 811	-655 000	-630 000	-630 000	-630 000
Muut toimintakulut	-4 593 229	-4 605 174	-4 497 461	-4 497 461	-4 497 461
TOIMINTAKATE	-32 912 722	-32 882 589	-33 981 134	-34 408 992	-32 749 492

Sivistyspalveluiden vuoden 2026 talousarvion toimintakate nousee 3,4 prosenttia vuoden 2025 talousarvion toimintakatteesta. Toimintakulujen kasvua selittää ennen kaikkea henkilöstökulujen

nousu. Palkat kasvavat 6,1 prosenttia vuoden 2025 talousarviosta vuodelle 2026. Huomionarvoista on, että henkilöstösivukulut kasvavat 17,3 prosenttia edellisestä talousarviosta. Kasvua selittävät korkeat KUEL-tasausmaksut, joita on sivistyspalveluiden vuoden 2026 talousarviossa 550 300 euroa. Tasausmaksuja on 131 700 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.

KUEL-tasausmaksu on erikoismaksu, jonka kunnat ja hyvinvointialueet maksavat Kevan jäsenyhteisöjen eläkejärjestelmään eläkemenosta, jotka ylittävät kunta- ja hyvinvointialueyönantajien saaman palkkaperusteisen eläkemaksun. Nämä maksut kattavat muun muassa hyvinvointialueelle siirtyneiden työntekijöiden eläkemenoja. Kunnan tasausmaksut on kirjattu pääasiassa sivistyspalveluiden menoihin.

Kesken talousvuotta 2025 toteutuneet noin 3 prosentin palkankorotukset näkyvät vuoden 2026 talousarviossa koko vuoden osalta. Lisäksi syksyllä 2026 toteutuu 2,87 prosentin palkankorotus. Vuosittain palkankorotuksiin varattu kahden prosentin määrä ei riitä kattamaan palkankorotuksia. Palkkakuluissa näkyvät myös lastensuojelun vuoksi sijoitettujen kuuden koulunkäynninohjaajan palkat sekä Pohteen iltapäivätoiminnan ohjaajien kulut. Näistä saatavat maksut, yhteensä 184 000 euroa, on huomioitu sivistyspalveluiden tuotoissa. Vuoden 2026 talousarviossa tuottoja on 350 000 euroa enemmän kuin vuoden 2025 talousarviossa.

Valtioneuvoston panostukset perusopetukseen näkyvät sivistyspalveluiden kasvaneina palkkakuluina vuonna 2026. Alaluokkien tuntimäärä on lisääntynyt kolmella vuosiviikkotunnilla lukuvuonna 2025–2026. Nämä kolme valtioneuvoston tuntijakoon lisättyä vuosiviikkotuntia toteutuvat koko talousvuoden 2026 ajan ja lisäävät menoja yhden opettajan palkan verran. Oppimisen tuen uudistus on nostanut tuntikehystä vain 74 tunnilla, sillä peruskoululuokkien määrä on vähentynyt kahdella luokalla.

Taulukossa esitetty *Muut kulut* koostuvat lähes kokonaan kiinteistöjen vuokrakuluista, joihin sisältyvät kiinteistönhuolto-, siivous- ja energiakulut. Vuokrakulut vähenevät vuonna 2026, kun Tupoksen Vilske-vuokramoduulista luovutaan vuoden 2025 lopussa. Vesikarin tyhjillään olevan koulurakennuksen vuokrakulut, noin 155 000 euroa, rasittavat kuitenkin edelleen Tupoksen koulun budjettia. Katrin päiväkodista luovutaan kesällä 2026, mikä tuo noin 97 000 euron säästön.

Sivistyspalveluissa on toteutettu useita säästötoimenpiteitä vuodelle 2026 tilajärjestelyjen lisäksi. Säästöjä haetaan muun muassa koulukuljetuksista, tilojen ylläpidosta, koulutuskuluista ja avustuksista.

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnitelmakaudella

Merkittävimmän muutokset suunnitelmakaudella 2026–2027 ovat kuntatalouden haasteet ja lasten määrän väheneminen. Taloustilanteen vaikeutumisen vuoksi sivistyspalveluiden toiminnan tulee olla entistä tehokkaampaa. Tämä tarkoittaa henkilöresurssin käytön tarkkaa suunnittelua ja yhteistyön lisäämistä erityisesti varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen välillä.

Lasten määrän väheneminen vaikuttaa tila- ja työntekijätarpeisiin. Tarvitaan vähemmän toimitiloja ja henkilöstöä. Tämänhetkisen tilanteen perusteella varhaiskasvatuksen työntekijämäärä vähenee kuudella työntekijällä ja perusopetuksen 13 opettajalla suunnitelmakauden lopussa eli lukuvuoden 2028–29 alussa. Perusopetuksessa opettajien määrä vähenee alaluokilla.

Peruskoululaisia on vuoden 2025 tilastointipäivänä 2 003, mutta suunnittelukauden lopussa enää 1 739. Lukuvuoden 2028–2029 alussa peruskoululaisia on 264 vähemmän kuin tällä hetkellä. Oppilasmäärän väheneminen tarkoittaa pienempiä valtionosuuksia. Peruskoululaisten väheneminen 264 oppilaalla suunnitelmakauden loppuun mennessä tarkoittaa noin kahden miljoonan euron vähennystä valtionosuuksiin.

Varhaiskasvatuksen lakimuutokset haastavat jo tällä hetkellä sivistyspalveluiden taloutta. Subjektii-visen varhaiskasvatusoikeuden ja asiakasmaksujen pienentymisen seurauksena varhaiskasvatuksen toimintatuotot jäävät pieniksi, koska entistä suuremmalla asiakasmäärällä ei ole ollenkaan varhaiskasvatusmaksuja tai maksut ovat hyvin pieniä. Varhaiskasvatuksen osallisuusaste on Limingassa jo korkealla tasolla, joten toimintatuottojen vähenemiseen pyritään vastaamaan nostamalla päiväkotien täyttöaste 110 prosenttiin.

Suunnitelmakaudella Limingan lukion oppilasmäärä nousee huippuunsa, kun tämän hetken suuret yläkoululuokat siirtyvät toiselle asteelle. Keväällä 2023 sivistyslautakunnassa onkin päädytty nelisarjaistamaan lukio muutamaksi vuodeksi. Suunnitelmakaudella koko lukio toimii nelisarjaisena. Luki-ossa nuorten määrän väheneminen alkaa näkyä 2030-luvun alkupuolella.

Tehokas tilojen käyttö on tärkeää lapsi- ja oppilasmäärien vähentyessä. Jo vuonna 2024 on luovuttu osasta ulkopuolisia vuokratiloja. Vuoden 2025 lopussa luovutaan Tupoksen Vilske-moduulista vuokrasopimuksen päättyessä. Opetustilat järjestetään kuudelle alakoululuokalle Tupoksen Taikatalo-moduulista. Taikatalon siirtyessä perusopetuksen käyttöön Tupoksen 2,5 esiopetusryhmää tarvitsevat tilat suunnitelmakaudeksi. Lukuvuoden 2025–2026 alusta yksi esiopetusryhmä toimii Tupoksen Loimu-päiväkodissa tiedepainotteisena esiopetusryhmänä. Muu Tupoksen esiopetus järjestetään Saturnus Jupiterilta vuokrattavissa päiväkotitiloissa.

Suunnitelmakauden aikana tarkastellaan myös Taikatalo-vuokramoduulin ja Tuomiaron päiväkodin tarvetta. Huolehditaan myös siitä, että kunnan yksityisille varhaiskasvatusyksiköille voidaan turvata riittävä määrä asiakkaita.

Taloudellisten resurssien tiukentuessa on tärkeää huolehtia henkilökunnan hyvinvoinnista. Limingassa on käytössä lukuisia työntekijöiden hyvinvointia tukevia toimintamalleja, kuten kunnan maksuttomat liikuntaryhmät ja -vuorot, Smartum-kortti ja henkilöstön virkistysrahat. Lisäksi hanketoiminnalla, kuten *Työhyvinvoinnin rakentajat* -hankkeella, vahvistetaan työntekijöiden hyvinvointia. Sivistyspalveluissa on palvelualueen omia toimintamalleja, joilla pyritään tarjoamaan tukea, muun muassa haastavien oppilaiden kanssa toimimiseen. Näitä ovat MAPA- ja TCM-koulutukset ja jo aikaisemmin mainitut koulupudokkaiden Luoto-ryhmä ja vaativan erityisen tuen VETO-ryhmät. Lisäksi mentoriopettaja on ratkomassa luokissa syntyviä haasteita yhdessä opettajien kanssa ja kouluvalmentaja tukemassa oppilaita, jotka eivät selviydy kouluun ilman apua.

Toimintasuunitelma

- Esi- ja perusopetuksen liikunnallisen elämäntavan edistämistä edellyttävä lainmuutos astuu voimaan 1.8.2026 alkaen. Koulujen liikunnallistaminen tarkoittaa toimia, joilla lisätään fyy-

sistä aktiivisuutta koulupäivän aikana ja tuetaan oppilaiden liikunnallista elämäntapaa. Tavoitteena on katkaista paikallaanoloa, parantaa oppimistuloksia ja edistää oppilaiden terveyttä ja hyvinvointia. Liikunnallista toimintakulttuuria aletaan rakentaa heti vuoden 2026 alusta.

- Oppimisen tuen uudistuksen onnistumista arvioidaan alkuvuodesta 2026. Toimintaa kehitetään arvioinnin perusteella.
- Varhaiskasvatuksessa hallinnollista resurssia suunnataan kasvatustyöhön. Apulaisjohtajat tekevät 1.8.2026 lähtien kolme päivää viikossa eli 60 % työajasta työtä lapsiryhmissä ja ovat osa varhaiskasvatusryhmän henkilöstömitoitusta. Hallinnollisen työn osuus apulaisjohtajien työssä laskee 40 %:iin.
- Uudistetut digituen tehtäväkuvat on otettu käyttöön lukuvuoden 2025–26 alusta.
- Iltapäivätoimintaa kehitetään Tupoksen ja Ojanperän kouluilla samalla mallilla kuin toimintaa on kehitetty Liminganlahden koululla vuosina 2024–25. Iltapäiväohjauksesta vastaavat iltapäivätoiminnanohjaajat, jotka toimivat osittain myös HaLi-harrastustoiminnan ohjaajina. Sivistyspalveluiden suunnittelija, HaLi-koordinaattori, toimii iltapäiväohjaajien lähiesihenkilönä.
- HaLi-harrastustoiminnassa vahvistetaan HaLi-agenttitoimintaa. HaLi-agentti- eli harrastuskaveritoiminnalla pyritään tavoittamaan entistä enemmän peruskoululaisia harrastustoiminnan pariin.
- Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelmaa vuosille 2025–27 toteutetaan yhteistyössä monialaisen verkoston kanssa.
- Limingan lukio on mukana yksinäisyyden vähentämiseen tähtäävässä School to Belong -ohjelmassa. Ohjelmaa koordinoi sitoutumaton järjestö, Helsinki Missio. Ohjelmaan kuuluu yksinäisyyden vähentämiseen, kiusaamisen ehkäisemiseen ja kaveritaitoihin liittyviä oppitunteja opiskelijoille. Yhteistyön kautta järjestö kerää aiheesta tutkimustarkoituksiin hyvinvointitietoa, jota oppilaitos saa hyödyntää.
- Musiikkiopistossa panostetaan edelleen orkesteritoiminnan vahvistamiseen.
- Tupoksen alkuopetuksessa kehitetään luonnontiede- ja matematiikkapainotusta ensimmäiseltä luokalta lähtien. Tavoitteena on toteuttaa painotusta kaikilla ensimmäisillä luokilla jatkumona tiedepainotteiseen esiopetukseen.

Palvelualueen strategiset tavoitteet

ELINVOIMAINEN KUNTAYMPÄRISTÖ

Lähtökohtana on kunnan elinvoiman lisääminen tukemalla yritysten kasvua, kehittymistä ja työpaikkojen lisäämistä. Elinvoiman kehittämisessä olennaista on myös työllisyys ja vetovoimainen kunta-brändi. Profiloitumme kansainvälisen matkailun kohteena ja tavoitteenamme on nostaa Liminka yhdeksi luonto- ja teemamatkailun kärkikohteeksi Pohjois-Suomessa.

Strateginen tavoite (kuntastrategia)	Palvelualueen toimenpide	Mittari	Tavoite
Työpaikkojen ja yritysten määrä kasvaa			

Pohjois-Suomen paras työllisyysaste ja alle 25-vuotiaiden täystyöllisyys			
Liminka yhdeksi luontoja teemamatkailun kärkeksi Pohjois-Suomessa			

MAANKÄYTTÖ JA KUNTAKUVA

Maapolitiikkaa toteutetaan erillisen valtuuston hyväksymän maapoliittisen ohjelman mukaisesti. Keskeistä on kunnan vetovoiman ja kunnan keskusta-alueen kehittäminen, hyvät liikenneyhteydet ja julkinen liikenne, kestävä kehitys ja uusien innovaatioiden hyödyntäminen, sekä riittävän tonttitarjonnan varmistaminen.

Strateginen tavoite (kuntastrategia)	Palvelualueen toimenpide	Mittari	Tavoite
Riittävä tonttitarjonta asukkaiden ja yritysten tarpeisiin			
Kunnan muuttotase on positiivinen			
Kuntakeskuksen veto-voima kasvaa			
Saavutettavuus ja liikenneyhteydet paranevat			

HYVINVOIVAT KUNTALAISET

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on Limingassa kuntajohtamisen ytimessä. Se on kiinteä osa kuntastrategiaa sekä talouden ja toiminnan suunnittelua. Kunta luo toiminnallaan kuntalaisille hyvät edellytykset huolehtia omasta terveydestään ja hyvinvoinnistaan.

Strateginen tavoite (kuntastrategia)	Palvelualueen toimenpide	Mittari	Tavoite
Osallistumista ja yhteisöllisyyttä tukevat toimintamallit on otettu käyttöön			
Liminka tunnetaan monipuolisena kulttuuri-, liikunta- ja tapahtumakuntana			

TALOUDEN TASAPAINO JA JOHTAMINEN

Kunnan perustehtävien hoitaminen ja strategisten päämäärien saavuttaminen edellyttää suunnitelmallista ja pitkäjäteistä taloudenhoitoa. Palvelut järjestetään palveluiden järjestämissuunnitelmien ja talouden reunaehdot huomioiden. Johtamisessa ja taloudenhoidossa huomioidaan yhä enemmän konsernin kokonaisuus. Kunta kehittää asiointipalveluita entistä sähköisempään muotoon. Yhteisöllisyyttä ja kuntalaisten osallistumista vahvistetaan ottamalla käyttöön uusia toimintamalleja, jotka tukevat kuntalaisten kohtaamisia ja vuoropuhelua sekä eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja aktiivista toimintaa.

Strateginen tavoite (kuntastrategia)	Palvelualueen toimenpide	Mittari	Tavoite
Kuntakonsernin talous on tasapainossa		Sivistyspalveluiden toimintakate.	Sivistyspalveluiden toiminta toteutuu talousarvion mukaan.
Omistajaohjauksella toteutetaan kuntastrategiaa			
Hyvinvoiva, osaava, sitoutunut ja kehityshaikainen henkilöstö		Sivistyspalveluiden työntekijöiden koulutuspäivät/työntekijä. (koulutuspäivä on 6 h)	Sivistyspalveluiden työntekijät osallistuvat vähintään kolmeen koulutuspäivään vuodessa.
Oikea-aikainen, avoin ja monikanavainen viestintä			

Henkilöstö ja koulutussuunnitelma

Sivistyspalveluiden koulutustarpeet käydään läpi palvelualueen tiimeissä. Yhdessä valitaan ajankohittaiset koulutukset koulutussuunnitelmaan. Taloudellisen tilanteen vuoksi hyödynnetään maksuttomia koulutuksia ja toteutetaan koulutuksia oman kunnan työntekijävoimin, muun muassa virkaehtosopimuksen mukaiset koulutuspäivät. Koulutuksissa painotetaan strategisia tavoitteita, kuten digitaalisuuden, kansainvälisyyden ja hyvinvoinnin vahvistamista sekä opetuksen laadun parantamista. Oppimisen tuen muutokseen liittyvät webinaarit ovat edelleen keskeisiä. Oppimisen tukea kehitetään myös alueellisessa kuntaverkostossa.

Alla olevassa henkilöstötaulukossa esitetään vuoden 2023 henkilöstö talousarviovuoden päättyessä. Vuosien 2024 ja 2025 osalta taulukossa on vertailu syyskuun lopun henkilöstömäärän osalta. Muutoksia henkilöstössä tapahtuu seuraavan lukuvuoden alusta eli elokuun 2026 alusta. Syksyn 2025 henkilöstömäärällä jatketaan vuodelle 2026, koska kouluvuosi jatkuu seuraavalle kalenterivuodelle.

Vuosien 2024–2026 henkilöstömäärää nostaa koulunkäynninohjaajien osa-aikaisuuksien lisääntyminen. Koulunkäynninohjaajia on palkattu pääasiassa 25–30 viikkotunnin osa-aikaisuuksilla, mikä on kasvattanut työntekijämäärää, vaikka henkilötyövuosien (HTV) määrä on laskenut. Opaalin mukaan syyskuun lopussa 2023 sivistyspalveluissa toteutui 398 HTV, vuonna 2024 391 HTV ja vuonna 2025 390 HTV.

Henkilöstömäärä	2023	2024	2025	2026
Vakinaiset, lkm	307	338	349	349
Määräaikaiset, lkm	99	109	95	95
Sijaiset, lkm	15	0	0	0
Työllistetyt (vuoden aikana), lkm	2	0	0	0
Henkilöstö yhteensä	423	447	444	444

Eläkkeelle jäänti (tehtävä)	2024	2025	2026
	3	1	3

Sijaistyövoiman tarve	2024	2025	2026
Tehtävä	0	0	0